

ИНФОРМАЦИЯ

Консултативният съвет по аквакултури на ЕС публикува 2 нови препоръки относно хуманното отношение към рибите

Малко предистория

В ЕС Директива 98/58/ЕО на Съвета определя минимални стандарти за защита на животните, отглеждани или отглеждани за селскостопански цели, включително риба.

Международните организации също имат издадени през годините препоръки и насоки относно хуманното отношение към рибите. През 2005 г. **Съветът на Европа** прие препоръка за хуманното отношение към рибите¹, отглеждани във ферми, а през 2008 г. **Световната организация за здраве на животните (OIE)** прие ръководни принципи за хуманно отношение към рибите². От индустрията също са приети редица кодекси на практика, които включват мерки за защита на благосъстоянието на рибите.

Дейностите на **Европейския орган за безопасност на храните (EFSA)** в областта на хуманното отношение към рибите³ се извършват в по-широкия контекст на здравето и хуманното отношение към животните от Панела по здравеопазване и хуманно отношение към животните (AHAW). Панелът предоставя независими научни съвети на мениджърите на риска по всички аспекти на болестите по животните и хуманното отношение към животните, включително риба. Чрез дейностите си за хуманно отношение към рибите, EFSA има за цел да придобие задълбочено разбиране на факторите, влияещи върху хуманното отношение към рибите, отглеждани във ферми, и да осигури научно обоснована основа за европейските политики и законодателство.

В становище от 2004 г. относно хуманното отношение към няколко вида животни по време на транспорт⁴, експертите на EFSA идентифицираха различни опасности,

¹ https://www.coe.int/t/e/legal_affairs/legal_co-operation/biological_safety_and_use_of_animals/Farming/Rec%20fish%20E.asp

² <https://www.oie.int/en/what-we-do/standards/codes-and-manuals/aquatic-code-online-access/>

³ <https://www.efsa.europa.eu/en/topics/topic/fish-welfare>

⁴ <https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/44>

които допринасят за лошото благосъстояние на животните, включително риби. Становището подчертава, че рибите обикновено трябва да се товарят и разтоварват, като се избягва излагането на въздух, те трябва да бъдат снабдени с подходящи нива на кислород във водата и да се поддържат при подходяща гъстота на животните.

През 2008 г. EFSA беше помолена от Европейската комисия да оцени аспектите на хуманното отношение към системите за отглеждане на основните рибни видове в ЕС, отглеждани във ферми. Панелът АНАW прие пет специфични за видовете становища относно отглежданата **атлантическа съомга, видове пъстърва, европейска змиорка, европейски лаврак и ципура и обикновен шаран**. За всеки вид и различен етап от живота са идентифицирани потенциални рискове за благосъстоянието. Те включват условия на околната среда, хранене, практики на отглеждане, генетичен състав на запасите, болести и мерки за контрол на болестите. В своята оценка на риска Панелът изготвя система за класиране за потенциални опасности за благосъстоянието в различните земеделски системи.

През 2009 г. Панелът АНАW прие становище относно общия подход към хуманното отношение към рибите. Това осигурява цялостен подход по отношение на хуманното отношение, биологията и физиологията на рибите. То разглежда и удовлетворява всички въпроси, очертани в становищата, приети по-рано относно хуманното отношение към отделните видове риби.

През 2009 г. Панелът АНАW прие 7 специфични за видовете становища относно аспектите на хуманното отношение към методите за зашеметяване и умъртвяване на риба, отглеждана във ферми. Отделните научни становища се отнасят до **Атлантически червен тон, Обикновен шаран, Европейска змиорка, Атлантическа съомга, Дъгова пъстърва, Европейски калкан, Европейски лаврак и ципура** – основните животински видове, обект на търговски и селскостопански практики за клане⁵.

Експертната Платформа на ЕС за хуманно отношение към животните⁶, създадена от ЕК през 2017 г., също разгледа аспектите на благосъстоянието на отглежданата риба в ЕС и издаде Насоки за качество на водата и боравенето във връзка с хуманното отношение към отглежданите в стопанства риби⁷, като препоръчва документът да се популяризира, за да се подобри хуманното отношение към рибите в ЕС.⁸

Новите дейности

На дневен ред в работата на Европейската комисия (ЕК), като част от стратегията „От фермата до трапезата“^{9,10}, е прегледа на законодателството на Европейския съюз (ЕС) за хуманно отношение към животните с цел да се направи ново законодателно предложение и вече се работи и в направление хуманно отношение към рибите.

⁵ <https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/45>

⁶ https://ec.europa.eu/food/animals/animal-welfare/eu-platform-animal-welfare_en

⁷ https://ec.europa.eu/food/system/files/2020-11/aw_platform_plat-conc_guide_farmed-fish.pdf

⁸ https://ec.europa.eu/food/animals/animal-welfare/eu-platform-animal-welfare/platform-conclusions_en#voluntary_initiative_on_fish

⁹ https://ec.europa.eu/food/horizontal-topics/farm-fork-strategy_bg?etran=bg

¹⁰ Информация – „Европейският Зелен пакт връща хуманното отношение към животните в дневния ред на Европа“ – https://corhv.government.bg/files/%D0%9D%D0%B0%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%20%D0%B8%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D0%B8%D0%B8%20%D0%B8%20%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%B7%D0%B8%02_%D0%97%D0%B4%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B5%20%D0%BD%0%D0%20%D0%B6%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D1%82%D0%BD%D0%B8%D1%82%D0%B5%20%D0%B8%20%D1%85%D1%83%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D0%BE%20%D0%BE%D1%82%D0%BD%D0%BE%D1%88%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5%20%D0%BA%D1%8A%D0%BC%20%D1%82%D1%8F%D1%85/2020/2020_06_08_Strategii-EC-Bio-AW-fitness-check_roadmap-MV-SCh-prieti-track.pdf

На 22.03.2022 г. Eurogroup for Animals¹¹ проведе онлайн панел на тема „Хуманно отношение към рибите в аквакултурата: практическят подход към отглеждането, здравето и потребителите“¹² с представители и на Европейската комисия, която представи пътната карта и оценката на въздействието по отношение на подготвяните промени в законодателството на ЕС за хуманно отношение към животните. Материалите и допълнителни линкове от проведения онлайн панел можете да разгледате в раздела „Използвана литература“.

Консултативният съвет по аквакултури (AAC)¹³ към ЕС публикува **Препоръки до Европейската комисия и държавите-членки – относно хуманното отношение към рибите при транспорт**¹⁴ и за създаване на референтен център за хуманно отношение към рибите¹⁵.

Повечето риби в европейската аквакултура се преместват между обекти поне веднъж през живота си, а много от тях се преместват няколко пъти между или в рамките на обекти.

Транспортирането на жива риба се урежда от Регламент 1/2005 относно защитата на животните по време на транспорт¹⁶, но понастоящем съдържа разпоредби, които не могат и не се прилагат при транспортирането на риба.

Като част от стратегията „От фермата до трапезата“^{17,18}, Европейската комисия сега преразглежда този регламент с цел да направи ново законодателно предложение – „да го приведе в съответствие с най-новите научни доказателства, да разшири обхвата му, да улесни прилагането му и в крайна сметка да гарантира по-високо ниво на хуманно отношение към животните“. Като общ принцип, ревизирият регламент за транспорта следва да се придържа към основните принципи за намаляване, облекчаване и замяна на транспортирането на живи животни, когато е приложимо. Eurogroup for Animals, Compassion in World Farming и Vissenbescherming са работили с

¹¹ <https://www.eurogroupforanimals.org/>

¹² <https://www.eurogroupforanimals.org/files/eurogroupforanimals/2022-03/Eurogroup%20for%20Animals%20-%20Agenda%20Fish%20Welfare%20in%20Aquaculture.pdf>

¹³ Консултативните съвети са органи от интерес на ЕС, създадени с Регламент (ЕС) № 1380/2013 за общата политика в областта на рибарството. Консултативният съвет по аквакултури (AAC) предоставя съвети на Европейската комисия и държавите-членки относно всяка нова законодателна, регулаторна или правна мярка на европейско или национално ниво, която засяга аквакултурата. Препоръки включват мненията на заинтересованите страни в аквакултурата в ЕС, представени със следното преразпределение: 60% - Секторни организации (производители на аквакултури, фуражи, ветеринарни лекари, синдикати...) 40% - Други групи по интереси (околна среда, потребители, организации за хуманно отношение към животните...); <https://aac-europe.org/en/recommendations/position-papers>

¹⁴ AAC Recommendation on Fish Welfare in Live Fish Transport; 04/03/2022; <https://aac-europe.org/en/recommendations/position-papers/373-aac-recommendation-on-fish-welfare-in-live-fish-transport>

¹⁵ Recommendation for the Setting Up of a Fish Welfare Reference Centre; AAC 2022-09; March 2022; https://aac-europe.org/images/jdownloads/Recommendations/EN/9.AAC_Recommendation_-_Setting_up_of_a_fish_welfare_reference_centre_2022_09.pdf

¹⁶ Регламент (ЕО) № 1/2005 на Съвета от 22 декември 2004 година относно защитата на животните по време на транспортиране и свързаните с това операции и за изменение на Директиви 64/432/ЕИО и 93/119/ЕО и Регламент (ЕО) № 1255/97 (OJ L 3, 5.1.2005, p. 1–44); <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=celex%3A32005R0001>

¹⁷ https://ec.europa.eu/food/horizontal-topics/farm-fork-strategy_bg?ettrans=bg

¹⁸ Информация – „Европейският Зелен пакт връща хуманното отношение към животните в дневния ред на Европа” –

https://corhv.government.bg/files/%D0%9D%D0%B0%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%20%D0%B8%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D0%B8%D0%B8%20%D0%B8%20%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%B7%D0%B8%02_%D0%97%D0%B4%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B5%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%B6%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D1%82%D0%BD%D0%B8%D1%82%D0%B5%20%D0%B8%20%D1%85%D1%83%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D0%BE%20%D0%BE%D1%82%D0%BD%D0%BE%D1%88%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5%20%D0%BA%D1%8A%D0%BC%20%D1%82%D1%8F%D1%85/2020/2020_06_08_Strategii-EC-Bio-AW-fitness-check_roadmap-MV-SCh-prieti-track.pdf

производители на аквакултури и други заинтересовани страни в ААС, за да развият тези консенсусни позиции.

По отношение на **Препоръките за хуманното отношение към рибите при транспортирането на жива риба**, ААС отбелязва, че е необходимо да се вземат предвид специфичните нужди на рибата, а понякога и специфичните за видовете нужди, когато се установяват правила за транспорт на жива риба. ААС прави подробни препоръки, обхващащи:

1. Планиране и подготовка преди транспортиране, включително подходящи превозни средства и оборудване
2. Подготовка на пътуването, проверка и подготовка на рибата и оборудването
3. Товаро-разтоварване, за повечето видове риби най-стресиращата част от живия транспорт.
4. Самото пътуване трябва да бъде леко, с непрекъснато наблюдение на кислорода и температурата.
5. Мониторинг на апетита, поведението, признаци на болест и смъртността след пътуването.

Въведение

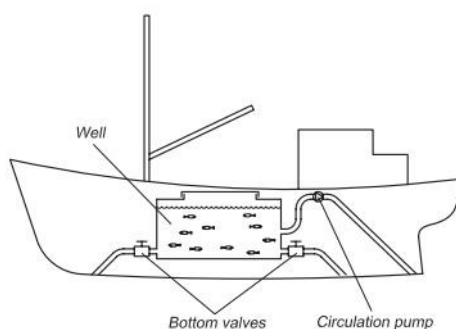

Figure 18.4 Valves that are open in the front and back of the wells ensure water flow through the well during transport.

Движението на жива риба е неразделна част от рибовъдния бизнес в цяла Европа. Повечето риби в европейската аквакултура се преместват между обекти поне веднъж през живота си, а много от тях се преместват няколко пъти между или в рамките на обекти. Поддържането на благосъстоянието на рибата при транспортиране е съществен елемент от икономическото представяне на предприятията за аквакултури, както и правна и етична отговорност.

През 2019 г. 57 523 тона жива риба са изнесени от държавите-членки на ЕС, като 93% от тях са предназначени за други държави-членки. Общият внос се отчита на 57 154 тона.

Търговия в рамките на ЕС:

Пъстърва, шаран, змиорка и Атлантически червен тон представляват 75% от 53 764 тона износ на жива риба в рамките на ЕС. Основни износители са Дания, Франция, Италия, Испания и Чехия. Основни вносители са Германия, Франция, Австрия и Малта.

Търговия извън ЕС

Атлантически червен тон представлява 50% от 5484 тона жива риба, внесена в ЕС, а шаранът представлява 40% от 3760 тона жива риба, изнесена от ЕС.¹⁹

¹⁹ <https://www.eurogroupforanimals.org/library/live-animal-transport-time-change-rules>

Два вида системи се използват специално за транспортиране на жива риба в аквакултурата. Затворените резервоарни системи се поставят на камиони с платформа, на по-малки пътни превозни средства или на лодки. Лодките за превоз на жива риба имат един или повече големи резервоари, изградени в лодката, които могат да бъдат отворени или затворени за заобикалящата морска вода. В зависимост от вида, други методи за транспорт, използвани по-рядко, включват затворени найлонови торбички, безводен транспорт и теглене на клетки във водата.

В Италия²⁰ и в Германия²¹ са разработени насоки за прилагане на Регламент 1/2005 на ЕС. Насоките за най-добри практики също са разработени от Европейската Платформа за хуманно отношение към животните²² и на секторно и национално ниво в цяла Европа²³. Всички тези насоки се фокусират върху нуждите на рибата в конкретен регион и особено върху съответните видове и пазар, и екологичен контекст.

В България Българската агенция за безопасност на храните (БАБХ) е изготвила Инstrukция за прилагане на изискванията за превоз на жива риба (утвърдена със заповед № РД 11-1317/26.10.2011г. на изпълнителния директор на БАБХ).²⁴

Специално внимание при транспортирането на жива риба

Товарене и транспорт на атлантическа съомга; снимка: Eurogroup for Animals

Транспортирането на риба е различно от транспортирането на сухоземни животни, особено по следните основни начини.

- Комуникацията между операторите е необходима преди и по време на транспортирането за координиране на размера и броя на рибите, стъпките за аклиматизация и навременното организиране на ресурсите за разтоварване;
- Рибите не трябва да се хранят преди или по време на транспортиране;
- Поддържането на параметрите за качество на водата е екологична нужда, която е напълно несвързана с нуждите от питейна вода на сухоземните животни по време на транспортиране;
- Визуалните проверки могат да бъдат важни, докато отварянето на контейнерите за инспектиране на рибата може да бъде ненужен стрес;
- Необходим е мониторинг на въздействията и успеха на транспорта в продължение на дни след разтоварването.

²⁰ https://www.salute.gov.it/imgs/C_17_pubblicazioni_2848_allegato.pdf

²¹ https://www.lfl.bayern.de/mam/cms07/publikationen/daten/informationen/praktische-rechtliche-aspekte-transportlebendefische_lfl-information.pdf

²² <https://core.ac.uk/download/pdf/30804336.pdf>

²³ <https://www.fishhealth.ie/fhu/health-surveillance/aquaplan-fish-health-management-ireland/farmed-salmonidhandbook>

²⁴ [https://www.bfsa.bg/userfiles/files/ZHOJKF/Instruction_transport_fish_final\(1\).pdf](https://www.bfsa.bg/userfiles/files/ZHOJKF/Instruction_transport_fish_final(1).pdf)

Някои от тези принципи варират между видовете.

Необходимо е да се вземат предвид специфичните нужди на рибата при установяване на общи правила за транспортиране на животни, както и специфични правила за транспорт на риба. Общите правила, установени в регламент 1/2005, съдържат разпоредби, които не могат и разпоредби, които не трябва да се прилагат при транспортирането на риба, създавайки проблеми при прилагането и изкривявания на пазара. Тази ситуация трябва да бъде коригирана занапред.

Осигуряване на хуманно отношение към живата риба по време на транспорт

Следните аспекти са важни за благосъстоянието на рибите по време на транспорт.

Предварително планиране на транспорта и подготовка

Разрешителното (лиценза) на превозвачите трябва да гарантира, че:

1. Превозните средства, принадлежностите и оборудването са проектирани, конструирани, оборудвани и поддържани, за да гарантират благосъстоянието на животните.

2. Собствениците, мениджърите, шофьорите и съответният персонал в транспортните компании и производителите на аквакултури имат необходимото обучение и компетенции.

Подготовка за пътуване

1. Храненето на рибата трябва да се спре преди натоварване за минималния период, необходим за изчистване на червата.

2. В някои случаи е препоръчително да се използва успокоително под ръководството на ветеринарен лекар, бавно да се намали температурата на водата преди натоварване, да се използва разреден солен разтвор, а не сладка вода, или да се подготви рибата да се справи с манипулационните процедури.

3. Рибите трябва да бъдат проверени за пригодност за транспорт преди товарене и не трябва да се товарят, ако показват признаци на заболяване, физическо увреждане или необичайно поведение.

4. Операторите трябва да гарантират, че оборудването е проверено и има достатъчно персонал, оборудване и планове за действие при извънредни ситуации, включително 50% повече кислород, отколкото се очаква да бъде използван по време на пътуването.

5. Трябва да се установи контакт между различните оператори, доставящи, транспортиращи и получаващи рибата, за да се гарантира, че подходящата риба е натоварена и че подходящият персонал и оборудване са готови за разтоварване възможно най-бързо.

6. Превозните средства и оборудването трябва да се дезинфекцират между пътуванията.

Товарене и разтоварване

1. За повечето видове риби, товаренето и разтоварването е най-стресиращата част от живия транспорт.

Боравенето с рибата трябва да бъде сведено до минимум, трябва да бъде внимателно и времето за престой извън водата трябва да бъде сведено до минимум.

2. Използването на помпи е за предпочитане пред използването на мрежи за преместване на риба.

3. Оборудването трябва да бъде проектирано и поддържано така, че да се избегне нараняване на рибата, особено без остри ръбове или изпъкналости.

4. Натрупването трябва да се извършва на стъпки, без да се предизвиква значителна реакция на стрес.

5. Рибите трябва да бъдат аклиматизирани към приемащата вода преди разтоварване.

По време на транспорт

1. Рибите трябва да са посвикнали в транспортните си единици и да са спокойни, преди да започне пътуването.

2. Стилът на шофиране трябва да е внимателен.

3. Обикновено не трябва да се дава храна по време на пътуването.

4. Кислородът и температурата трябва да се следят непрекъснато по време на пътуването. Допълнителен кислород трябва да бъде наличен, ако е необходимо.

5. Визуалните проверки трябва да бъдат сведени до минимум и да се определят според вида, етапа на живот, метода на транспортиране и продължителността на пътуването.

След пътуване

1. Апетитът, поведението, заболяемостта и смъртността трябва да бъдат наблюдавани във връзка с транспорта в продължение на една седмица след разтоварването.

2. Документацията трябва да включва:

а. начален и краен час на пътуването,

б. вида, размера и броя на натоварените животни,

в. броя на ранените животни и броя на смъртните случаи по време на товарене, пътуване, разтоварване и след разтоварване, заедно с причината за нараняванията и смъртните случаи,

г. маршрута на пътуването,

д. време и място на всяко изпускане или приемане на вода,

е. консумация на допълнителен кислород,

ж. ключови параметри за качество на водата, особено температура преди зареждане, след товарене, на редовни интервали по време на пътуването и приемащата вода преди разтоварване,

з. Доказателство за почистване и дезинфекция на резервоарите.

Специални изисквания

1. В случай на много кратки пътувания, придвижвания в рамките на обекти и транспортиране в найлонови торбички, обикновено не е необходимо рутинно да се следят параметрите на качеството на водата по време на пътуването.

Опитът на оператора позволява планирани мерки,

които поддържат важни параметри на качеството на водата без рутинен мониторинг.

В случай на много кратки пътувания и придвижвания в рамките на обекта, не е необходимо да се предоставя специфична документация за пътуването на компетентните органи.

Препоръки

- Европейската комисия и държавите-членки трябва да предприемат стъпки в подкрепа на операторите на аквакултури при прилагането на важните мерки за хуманно отношение към рибите, описани подробно в тези Препоръки.

- Когато се разглежда транспортирането на жива риба, законодателният преглед за хуманно отношение към животните трябва да вземе предвид подобряването на хуманното отношение към животните и тяхното благосъстояние и наличието на стабилна хранителна система.

- Трябва да се направи цялостна оценка на въздействието върху всички нови изисквания за хуманно отношение към транспортирането на жива риба.

Всички изисквания за документация следва да отчитат съществуващите мерки за съответствие в други области, като здравето на животните, а не да създават дублиращи се документи и изисквания за докладване.

Генерална дирекция „Здравеопазване и безопасност на храните“ (ГД SANTE) на Европейската комисия, в сътрудничество с държавите-членки, вече е създадала **референтни центрове за хуманно отношение към животните** във връзка с хуманното отношение към свинете, домашните птици и хуманното отношение към преживните животни и еднокопитните.

Референтен център за хуманно отношение към рибите

Сега ААС направи към ЕК **Препоръка за създаване на референтен център за хуманно отношение към рибите**, който да се занимава с благосъстоянието на рибите и други водни животни, отглеждани във ферми, които се произвеждат и внасят в ЕС.

ААС подчертава приоритетите за референтния център, включително:

- разработването на специфични за видовете насоки,
- установяване на валидирани показатели за оценка на благосъстоянието,
- обхваща всички етапи, включително люпилни, отглеждане, транспорт и клане.

Предистория на политиката

ГД SANTE, в сътрудничество с държавите-членки, създаде референтни центрове за хуманно отношение към животните във връзка със:

- Хуманно отношение към свинете²⁵
- Хуманно отношение към домашните птици и други дребни селскостопански животни²⁶
- Хуманно отношение към преживните животни и еднокопитните²⁷

Законодателството, определящо правилата за определяне на референтни центрове за хуманно отношение към животните, е посочено в член 95 от „Регламент (ЕС) 2017/625 на Европейския парламент и на Съвета от 15 март 2017 г. относно официалния контрол и други официални дейности, извършвани за осигуряване на прилагането на законодателството в областта на храните и фуражите, правилата за здравето и хуманното отношение към животните, здравето на растенията и продуктите за растителна защита...“. Правила за определянето на техните отговорности и задачи са посочени в чл.96.

Създаването на референтни центрове за хуманно отношение към животните се осъществява посредством актове за прилагане, например Референтен център за свинете съгласно Регламент за прилагане (ЕС) 2018/329 на Комисията.

Всеки референтен център има специфична работна програма и могат да му бъдат дадени следните отговорности:

- Подпомагане на националните органи за осигуряване на добро благосъстояние на животните в съответствие със законодателството, разработване на оперативни показатели при необходимост,
 - Разработване на оценка на благосъстоянието на животните и методи за подобряване на благосъстоянието,
 - Извършване на изследвания и сътрудничество с изследователи,
 - Провеждане на курсове за обучение за служители на национални органи, компетентни органи и за експерти от трети страни,
 - Разпространение на резултатите от изследванията и техническите иновации.

Повечето референтни центрове също имат Съвещателна комисия, съставена от фермери, свързани професионални организации и организации на гражданското общество.

Законодателството на ЕС относно хуманното отношение по време на отглеждане, транспорт и клане се прилага за отглежданата риба. Регламентът за транспорта (1/2005) се прилага и за търговския транспорт на декоративни риби.

²⁵ <https://www.eurcaw.eu/en/eurcaw-pigs/eurcaw-pigs.htm>

²⁶ <https://www.eurcaw-poultry-sfa.eu/en/minisite/sfawc/welcome-european-reference-centre-animal-welfare-poultry-and-other-small-farmed>

²⁷ https://ec.europa.eu/food/system/files/2021-06/aw_platform_20210622_pres11.pdf

Благосъстоянието на рибата при търговския риболов²⁸ и спортния риболов понастоящем не са обхванати от това законодателство.

Предистория на хуманното отношение към рибите

Риба и други чувстващи/съзнателни водни животни се отглеждат или обработват и търгуват в аквакултурите, търговския и спортния риболов, научните изследвания, търговията с декоративни рибки. Има широк спектър от въпроси, свързани с благосъстоянието на рибата. Изискванията за хуманно отношение варират в зависимост от вида, земеделската система, площта и местообитанието.

Тъй като практическите решения на тези ситуации трябва да се основават на научните достижения, развитието на референтен център с участието на експерти от цяла Европа е правилното средство за постигане на напредък в тази област. Обхватът на тази препоръка се отнася за хуманното отношение към отглежданите риби и други водни животни.

Тъй като това е огромна област, ще трябва да бъдат определени приоритети.

Препоръки

ЕС следва да създаде референтен център за хуманно отношение към рибите, базиран на консорциум от институции с набор от експертни познания и капацитет за работа на място, за да гарантира, че всички ключови видове и системи за аквакултури са обхванати, включвайки регионалното разнообразие.

Референтният център трябва да има широки правомощия, за да включва най-малкото хуманното отношение към всички отглеждани риби и други водни животни, отглеждани във ферми.

Приоритетите трябва да включват разработването на специфични за видовете насоки, оперативни индикатори, както и приоритизиране на изискванията за законодателство и научни изследвания за отглежданите във ферми риби на всички етапи, включително люпилни, отглеждане, транспорт и клане. Референтният център следва също да вземе предвид хуманното отношение към отглежданите риби и други чувствителни водни животни, които се отглеждат в трети страни и по-късно се внасят в ЕС.

Референтният център също така ще играе роля в разпространението на резултатите от изследванията и техническите новости, както и в провеждането на курсове за обучение за национални мрежи за научна подкрепа, за персонала на компетентните органи на държавите-членки и за експерти от трети страни.

Отговорностите и програмата за дейността на Референтния център трябва да се планират и изпълняват в тясна консултация, сътрудничество и диалог със заинтересовани страни, включително представители на индустрията, малки и големи производители, и неправителствени организации.

Особено мнение: Европейският алианс на спортните риболовци (ЕАА)²⁹ е против това предложение за „Референтни центрове за хуманно отношение към

²⁸ В случая риболовът се отнася до всички видове добив на естествено срещащи се живи ресурси както в морска, така и в сладководна среда.

²⁹ Европейският алианс на риболовците (The European Anglers Alliance – ЕАА) е паневропейска организация за развлекателен риболов, която защитава интересите на европейските риболовци за развлечение на европейско ниво и извън него. Развлекателният риболов е една форма на любителски риболов, който е риболов, който не се счита за търговски риболов. <https://www.eaa-europe.org/>

рибите“, което според тях не е необходимо и е ненужно използване на парите на данъкоплатците.

Използвана литература:

AAC Recommendation on Fish Welfare in Live Fish Transport; 04/03/2022; <https://aac-europe.org/en/recommendations/position-papers/373-aac-recommendation-on-fish-welfare-in-live-fish-transport>

Recommendation for the Setting Up of a Fish Welfare Reference Centre; AAC 2022-09; March 2022;

<https://aac-europe.org/en/recommendations/position-papers/375-aac-recommendation-for-the-setting-up-of-a-fish-welfare-reference-centre>

https://aac-europe.org/images/jdownloads/Recommendations/EN/9.AAC Recommendation - Setting up of a fish welfare reference centre 2022_09.pdf

Aquaculture Advisory Council releases 2 new recommendations on fish welfare; 10 March 2022; News Eurogroup for Animals; <https://www.eurogroupforanimals.org/news/aquaculture-advisory-council-releases-2-new-recommendations-fish-welfare>

AAC Recommendation Fish Welfare at Slaughter – July 2019; <https://aac-europe.org/en/recommendations/position-papers/217-fish-welfare-at-slaughter>

Он-лайн Панел на тема „*Fish Welfare in Aquaculture: the practical approach to husbandry, health and consumers*“:

- [Event slides](#);
<https://www.eurogroupforanimals.org/files/eurogroupforanimals/2022-03/Final%20Slides%20eurogroup%20for%20Animals%20Fish%20Welfare%20Event%20March%202022.pdf>
- [Final programme with speaker bios](#)
<https://www.eurogroupforanimals.org/files/eurogroupforanimals/2022-03/Eurogroup%20for%20Animals%20-%20Agenda%20Fish%20Welfare%20in%20Aquaculture.pdf>
- **EU Platform on Animal Welfare - Water Quality and Handling Guidelines**;
https://ec.europa.eu/food/animals/animal-welfare/eu-platform-animal-welfare/platform-conclusions_en ;
https://ec.europa.eu/food/system/files/2020-11/aw_platform_plat-conc_guide_farmed-fish.pdf
- AAC - [Slaughter detail](#)
- AAC - [Slaughter recommendations](#)
- AAC - [Live fish transport](#)
- AAC - [Fish Welfare Reference Centre](#)
- **Eurogroup for Animals - No Animal Left Behind: The need for a new Kept Animals Regulation**
- **Eurogroup for Animals - Looking Beneath the Surface: Fish Welfare in European Aquaculture**;
<https://www.eurogroupforanimals.org/library/looking-beneath-surface-fish-welfare-european-aquaculture>
- **Eurogroup for Animals - Live Animal Transport: Time to Change the Rules**;
<https://www.eurogroupforanimals.org/library/live-animal-transport-time-change-rules>

Други научни становища и актуална информация от областта на здравето, хуманното отношение и благосъстоянието на животните, антимикробната резистентност, както и оценка на риска по цялата хранителна верига може да намерите на сайта на Центъра за оценка на риска по хранителната верига:

Информация относно Първи референтен център на Европейския съюз за хуманно отношение към животните / Animal Welfare: Commission designates its first European Union Reference Centre;

https://corhv.government.bg/files/%D0%9D%D0%B0%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%20%D0%B8%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D0%B8%D0%B8%20%D0%B8%20%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%B7%D0%B8/02_%D0%97%D0%B4%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B5%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%B6%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D1%82%D0%BD%D0%B8%D1%82%D0%B5%20%D0%B8%D0%D1%85%D1%83%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D0%BE%20%D0%BE%D1%82%D0%BD%D0%BE%D1%88%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5%20%D0%BA%D1%8A%D0%BC%20%D1%82%D1%8F%D1%85/2018_03_12_EU-AW-Reference-Center.pdf

Европейската Комисия определи Втори референтен център за хуманно отношение към животните в Европейския съюз;

<https://corhv.government.bg/%D0%B4-%D1%80-%20%D0%9C%D0%B0%D0%B4%D0%BB%D0%B5%D0%BD-%D0%92%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D0%B5%D0%B2%D0%B0-%D0%95%D0%92%D0%A0%D0%9E%D0%9F%D0%95%D0%99%D0%A1%D0%9A%D0%90%D0%A2%D0%90-%D0%9A%D0%9E%D0%9C%D0%98%D0%A1%D0%98%D0%AF-%D0%9E%D0%9F%D0%A0%D0%95%D0%94%D0%95%D0%9B%D0%98-%D0%92%D0%A2%D0%9E%D0%A0%D0%98-%D0%A0%D0%95%D0%A4%D0%95%D0%A0%D0%95%D0%9D%D0%A2%D0%95%D0%9D-%D0%A6%D0%95%D0%9D%D0%A2%D0%AA%D0%A0-n-27-969>

Европейската комисия определи нов (Трети) Референтен център на Европейския съюз за хуманно отношение към преживни и еднокопитни животни

https://corhv.government.bg/files/%D0%9D%D0%B0%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%20%D0%B8%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D0%B8%D0%B8%20%D0%B8%20%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%B7%D0%B8/02_%D0%97%D0%B4%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B5%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%B6%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D1%82%D0%BD%D0%B8%D1%82%D0%B5%20%D0%B8%20%D1%85%D1%83%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D0%BE%20%D0%BE%D1%82%D0%BD%D0%BE%D1%88%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5%20%D0%BA%D1%8A%D0%BC%20%D1%82%D1%8F%D1%85/2021/2021_06_02_Treti-Referentent_Center-AW-M-Vasileva.pdf

Както и други материали:

<http://corhv.government.bg/>

<http://corhv.government.bg/?cat=27>

<http://corhv.government.bg/?cat=71>

Използвана литература и повече подробности:

24.03.2022 г.

д-р Мадлен Василева